

**BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ
15. TARAFLAR KONFERANSI
(07–18 Aralık 2009, Kopenhag)**

İklim değışikliğine neden olan sera gazı emisyonlarını azaltmak ve küresel iklim sistemini korumayı amaçlayan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesini (BMİDÇS) hukuki olarak daha bağlayıcı hale getirmek amacıyla oluşturulan Kyoto Protokolü'nün ilk yükümlülük dönemi 2012 yılında sona ermektedir.

Bu itibarla; uluslararası toplum, 2012 sonrası uluslar arası iklim rejimine yönelik çalışmalara hız vermiştir. Bunun ilk adımı 2007 yılında BMİDÇS 13. Taraflar Konferansının düzenlendiği Bali adasında atılmıştır. Bu konferans sonucunda tüm taraflarca benimsenen ve 2012 sonrası iklim rejiminin kapsamı, yöntemi ve takvimini içeren Bali Eylem Planı ile yola devam edilmesine karar verilmiştir. Bali Eylem Planı ile 2012 sonrası iklim rejimine yönelik çalışmalar başlamış ve Kopenhag'da düzenlenecek BMİDÇS 15. Taraflar Konferansında nihai hale gelmesi hedeflenmiştir. Bali'den Kopenhag' a kadar iklim değışikliği müzakereleri, Sözleşme ve Protokol altında oluşturulan geçici çalışma grupları ile yürütülmüştür. Kopenhag'daki müzakerelerde, alt çalışma gruplarına ait müzakere metinlerine son şekli verilerek, karar devlet ve hükümet başkanlarının katıldığı liderler zirvesine bırakılmıştır.

07–18 Aralık 2009 tarihleri arasında Danimarka'nın Kopenhag kentinde düzenlenen BM İklim Zirvesine, yaklaşık 30.000 (yaklaşık 8000'i ülke temsilcisi, 20000 Sivil Toplum Kuruluşu temsilcisi ve 2000 gözlemci) kişi katılım sağlamıştır.

Ülkemiz de Çevre ve Orman Bakanımızın başkanlığında, ilgili kamu kurumları, üniversiteler, iş dünyası, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarından oluşan 115 kişilik bir heyet ile katılım sağlamıştır. Ayrıca, TBMM Çevre Komisyonu başkanı ve dört milletvekilimiz de toplantıya katılmışlardır. Cumhurbaşkanımız üst düzeyin katıldığı toplantıda konuşma yapmıştır. Diğer taraftan, açılışını Çevre ve Orman Bakanlığı Müsteşarı Sayın Prof. Dr. Hasan Z. SARIKAYA'nın yaptığı, "Türkiye'nin İklim Stratejisi" başlıklı yan etkinlik yapmıştır

Bakanlığımız ve ilgili kurum temsilcilerimizin aktif katılım sağladığı toplantılarda,

- 2001 yılında Marakeş'te yapılan 7. Taraflar Konferansında alınan 26/CP.7 kararı ile ülkemizin diğer EK-1 ülkelerinden farklı olarak, gelişmekte olan bir ülke olduğu,
- Ülkemizin "gelişmekte olan" ülkeler içine dahil edilerek bu ülkelerin talep ettiği kapasite geliştirme, adaptasyon, teknoloji transferi, ormansızlaşma ve orman alanlarının bozulması (REED) neticesinde artan emisyonların azaltılması alanlarındaki mali yardımlardan faydalanmak istediği,
- Kyoto Protokolü sonrası iklim rejiminin en önemli konusu olan finansman konusunda ise BMİDÇS gereği finansman yükümlülüğünün EK-II ülkelerinde olduğu vurgulanarak, ülkemizin hızla sanayileşmekte olan bir ülke olduğu ve finansman yükümlülüğünün (uyum, kapasite geliştirme ve teknoloji transferi ve tarımsal faaliyetler konularının finansmanı) olmadığı,
- 2012 sonrası sera gazı azaltım yükümlülüğü ile ilgili olarak 26/CP.7 kararı hatırlatılmış ve yeni dönemde de (2012 sonrası) sera gazı azaltım veya sınırlama yükümlülüğü alamayacağı,

önemle vurgulanmıştır. Bu bildirimlerin yapıldığı toplantıların sonunda oluşturulan temel metinlerde; **Türkiye, Kyoto Protokolünün EK-B listesinde yer almamış ve 26/CP.7 kararı kayda geçirilmiştir.** 2010 yılında yapılacak müzakerelerde alt çalışma gruplarında oluşturulan bu metinler dikkate alınacaktır.

Kopenhag'da düzenlenen BM iklim zirvesinin son üç gününe katılan 100'ü aşkın devlet ve hükümet başkanları bir araya gelerek bu zirvede iklim değişikliği ile mücadelede 2012 sonrası politikaların yol haritasını belirlemek üzere hazırladıkları "Kopenhag Mutabakatı" metnini genel kurula getirmişlerdir. Yasal bağlayıcı bulunmayan ve daha çok "uzlaş" ve "yol haritası" niteliği taşıyan "KOPENHAG MUTABAKAT" metninde özetle;

- Hükümetler Arası İklim Değişikliği Panelinin (IPCC) 4. Değerlendirme Raporuna atıf yapılarak atmosferdeki sera gazı emisyonlarını durdurmak üzere küresel sıcaklığın 2⁰C nin altında tutulmasını,
- Bilim ve eşitlik temelinde önlemler alınmasına ve bu amaçla gelişmekte olan ülkelerin sosyal ve ekonomik kalkınması ve yoksullukla mücadelesi birincil ve öncelikli olmak üzere sürdürülebilir kalkınma için düşük emisyonlu kalkınma stratejinin zaruri olmasını,
- İklim Değişikliğinin olumsuz etkilerine uyum sağlanmasının tüm ülkelerin ihtiyacı olduğuna vurgu yapılarak, özellikle az gelişmiş ülkeler, küçük ada devletleri ve Afrika'nın iklim değişikliğinden etkilenebilirliğinin azaltılması için bu ülkelerde yapılacak uyuma yönelik eylemlerin desteklenmesine ve gelişmiş ülkelerin yeterli, öngörülebilir ve sürdürülebilir biçimde bu ülkelere finansman, teknoloji ve kapasite geliştirme imkanı sağlamasını,
- Bu karar kağıdına ilaveli 1. Tabloya göre Sözleşmenin EK-1 ülkelerinin 2020 yılına kadarki sera gazı azaltım hedeflerini 31 Ocak 2010 tarihine kadar sekretaryaya göndermelerine; Kyoto Protokolüne taraf olan EK-1 ülkelerinin, bu Protokol ile başlatılan azaltım hedeflerinin daha da ilerisindeki (ötesindeki) emisyon azaltım hedeflerini bildirmelerine; gelişmiş ülkelerin sera gazı azaltım hedeflerinin ve sağladıkları finansmanın ölçülebilir, raporlanabilir ve sağlanabilir olmasını,
- Sözleşmenin Ek-1 inde yer almayan ülkelerin ise azaltım hedeflerini bu karar kağıdına ilaveli 2. Tabloya göre 31 Ocak 2010 tarihine kadar sekretaryaya bildirmelerine, az gelişmiş ülkeler ve küçük ada devletlerinin gönüllü azaltımlar yapmalarını,
- Gelişmekte olan ülkelerin yapmayı tasarladığı azaltım eylemlerini ulusal bildirimlerle emisyon envanterlerini ise ulusal envanter raporları ile her iki yılda bir Sekretarya ya göndermelerine, gelişmekte olan ülkelerin Ulusal Uygun Azaltım Eylemleri (NAMAs) için uluslararası finansman desteği sağlanmasını,
- Gelişmekte olan ülkelerdeki ormanlaştırma faaliyetlerinin gelişmiş ülkeler tarafından desteklenmesine ve az emisyonlu gelişmekte olan ülkelere teşvik sağlanmasını,
- Gelişmiş ülkelerin öncelikle Küçük Ada Devletleri, Afrika ve Az gelişmiş ülkelere uyum ve azaltım amacıyla 2010–2012 periyodunda 30 milyar dolar, 2012–2020 arasında yıllık 100 milyar dolarlık fonu harekete geçirmesini,
- Gelişmekte olan ülkeleri uyum, "REDD plus", uyum, kapasite geliştirme ve teknoloji transferi konularında desteklemek üzere yeni Kopenhag Yeşil Çevre Fonu'nun oluşturulmasına, bu fonun yönetiminde gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerin hükümetlerinin eşit olarak temsil edilmesini,
- Bu uzlaşmanın ifasının değerlendirme sürecinin 2015 yılına kadar sürdürülmesi,

hususlarını içermektedir.

Bu "KOPENHAG MUTABAKAT" metninin önümüzdeki dönemde bağlayıcı bir anlaşmaya dönüşmesi beklenmektedir. Bu bağlamda, ülkemizin; özel durumunu teyit eden 26/CP.7 kararı çerçevesinde müzakerelerini sürdürmesi, envanter ve projeksiyon çalışmalarını

güncelleştirmesi ve eylem planı çalışmalarını tamamlaması, uyum, kapasite geliştirme ve teknoloji transferi fonlarından faydalanılması yönünde girişimlerini sürdürmesi, düşük karbonlu ekonomiye geçiş sürecine yönelik çalışmalarını başlatması önem arz etmektedir.